

УДК 608.1:129:179.9

СВІТОГЛЯДНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БІОЕТИКИ: СВОБОДА ВОЛІ І ЦІНА ЖИТТЯ

Лебедєва В. В., студентка групи ТМ 1/1

*Науковий керівник – д-р політ. наук, професор Ханстантинов В. О.
Миколаївський національний аграрний університет*

Філософію завжди цікавили питання сенсу людського життя, відносини в системі “людина – природа” і “людина – суспільство”. Одним із завдань філософії виступає не тільки опис і пояснення наявного в людській екзистенції, але й окреслення горизонту та обґрунтування засад належного в ній.

Філософські підходи до проблеми збереження цілісності та свободи людини, її честі і гідності так чи інакше обговорюються, інтерпретуються, а час від часу – і знаходять своє конвенціональне визначення в біоетиці. Власне біоетика є новим мультидисциплінарним етичним вченням, що узагальнює досвід медицини, філософії, етики, психології, релігії та права у вирішенні моральних, юридичних та соціальних питань, викликаних застосуванням на практиці сучасними біомедичними технологіями. Головна ідея біоетики полягає в тому, аби за допомогою штучного втручання в життя, через упорядкування хаотичних сил природи подолати страждання людини як тілесно-біологічної істоти.

Величезні успіхи біологічних наук (генна інженерія, трансплантологія, біотехнології тощо) породжують багато складних проблем морального характеру. В наш час людина почала розповсюджувати свій контроль на власну еволюцію і прагне не просто підтримувати себе, а покращувати свою природу, спираючись на власне розуміння.

Постає питання: а чи ж маємо ми право так робити і чи маємо відповідну кваліфікацію для подібної творчої ролі? Чи маємо ми моральне право експериментувати з майбутнім генофондом живої істоти як такої?

Людська тілесність як філософська проблема завжди привертала інтерес філософів. У наш час тілесність позиціонується як сфера розгортання соціальних та дискурсивних кодів: “соціальне тіло” у Ж. Дельоза, “феноменологічне тіло” у Мерло-Понті [1, с. 86].

У центрі предмета біоетики перебуває людське тіло, але взяте в новому ракурсі: як сукупність біологічних функцій, виконуваних тими чи іншими органами, які, в свою чергу, на основі новітніх наукових технологій можуть бути трансформовані, адаптовані до певних умов і навіть замінені на функціонально більш досконалі.

Новітні здобутки біології ставить на порядок денний проблему свободу волі суспільного суб'єкта в контексті уявлень про цінність життя. В загальному плані головний принцип біоетики – благоговіння перед життям був сформульований А. Швейцером, що передбачає поцінування, любов і повагу до будь-якого прояву життя, бо прояви ці є священними: “Етика благоговіння перед життям спонукає нас відчутти безмежно велику відповідальність в наших стосунках з людьми” [2, с. 367].

Заради збереження життя сучасна наука і біомедична практика вже пропонують людям новітні маніпуляції стосовно їхньої тілесності, але деякі дії з них породжують велику кількість запитань і сумніви щодо їхньої виправданості, корисності і моральності. Актуалізується тим самим питання свободи волі суб'єкта (дослідника, біолога-практика, лікаря) і визначення меж втручання цієї волі в природу самого життя з огляду на абсолютну його цінність.

Отже, біоетика стала найважливішою філософською, морально-правовою складовою не тільки в системі охорони здоров'я, але й соціальної роботи з населенням, а також професійної діяльності фахівців науково-дослідних, екологічних, освітньо-просвітницьких та інших державних і громадських установ, центрів і організацій. Біоетика охоплює етичні настанови та правові вимоги до фахівців, які так чи інакше мають відношення до сфер, що впливають на життя як таке і на здоров'я людей.

Це дозволяє визначити такі особливості її світоглядного потенціалу:

- 1) в центрі біотичного світогляду людина як об'єкт і суб'єкт життя;
- 2) індивідуально неповторне у генетичному і тілесно-біологічному плані життя розглядається як унікальна цінність;
- 3) штучні біоінженерні та біотехнологічні маніпуляції з тілом розглядаються під кутом зору збереження, відтворення життя і тому вони мають підпадати під дію універсальних моральних регулятивів;
- 4) приписи біоетичних норм корелюються з правовими позиціями і набули останнім часом інституціонального оформлення;
- 5) проблемам біоетики властива публічність при постановці їх та виборі шляхів розв'язання, до них на основі добровільної згоди має долучатися людина як носій життя і як об'єкт штучних маніпуляцій з ним і без такої згоди подібні втручання визнаються як не етичні, в моральному плані неприпустимі;
- 6) характерна риса світоглядної проблематики біоетики – нова концептуальність, що збагачується за рахунок як власне філософсько-етичної думки, особливо розробленої представниками філософії життя, екзистенціалізму, персоналізму, постмодернізму, так і релігійних ідей, узагальнень повсякденної суспільної практики і конвенціональних тверджень, що визнані міжнародним співтовариством;
- 7) біоетика має бути принципово відкрита до обговорення і осмислення таких фактів, адже науково-технологічні можливості людини постійно зростають і саме життя ставить перед наукою і виробничими технологіями нові завдання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мерло-Понти М. Феноменология восприятия / М. Мерло-Понти. – СПб. : Ювента, 1999. – 602 с.

УДК 323.22:28

СОЛІДАРНІСТЬ І СОЛІДАРИЗМ

Ендрес В. С., студент групи Б 2/1

*Науковий керівник – д-р політ. наук, професор Ханстантинов В. О.
Миколаївський національний аграрний університет*

Категорія “солідарність” відіграє важливу роль у розумінні і поясненні цілісності суспільства, його здатності виступати активним впливовим суб’єктом історичної творчості як всередині країни, так і на міжнародній арені. Солідарність можна визначити як єдність групи, спільності, населення загалом, що породжується усвідомленням спільності інтересів, історичної пам’яті, матеріальної вигоди, культури і ментальності, геополітичних переваг тощо.

Одним із перших вчених, хто досліджував солідарність, був Е. Дюркгейм. Він, як відомо, виділив два її різновиди: механічну і органічну відповідно до типу суспільства (простого та складного) та характеру зв’язків між людьми у процесі відтворення їхнього суспільного буття.

Упродовж ХІХ – ХХ ст. одним із напрямів осмислення феномену солідарності стало вчення про солідаризм (*фр. solidarisme*, від *solidaire* – діючий разом) – політична теорія про необхідність солідарності і прагнення до компромісу, соціальному співробітництву і духовній довірі серед різних верств суспільства, солідаристські відносини між якими мають або на основі взаємовигідних угод, орієнтованих на загальні для всіх них інтереси, або ж – на основі сукупності добровільних співтовариств.

Як політична практика принцип солідаризму був покладений в основу діяльності Народної партії Італії у 1919-1922 роках на чолі із Л. дон Стурцо, коли за її ініціативою створювались кооперативи, інші групи громадської взаємодопомоги, християнські профспілки тощо.

Після другої світової війни у Німеччині в діяльності правлячої коаліції партій ХДС-ХСС солідаризм виявлявся насамперед у принципі субсидіарності і сильній соціальній політиці, в активному розвитку малого бізнесу і кооперативному русі.

Наприкінці ХХ ст., у 1980-1981 роках, яскравим прикладом солідаристського руху стало польське профспілкове об’єднання “Солідарність” яке виступало за максимальний розвиток робітничого самоврядування, поширення трудової власності, розповсюдження